

ІНСТИТУЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДОНЕЦЬКОГО РЕГІОНУ

У статті розглянута інституційна інноваційна інфраструктура Донецького регіону (інноваційні об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності). Розглянуті форми організації інноваційного процесу у регіоні та їх основні напрями щодо сприяння інноваційного розвитку.

Ключові слова: інновації, розвиток, інфраструктура, регіон.

Постановка проблеми. Інноваційному розвитку Донецького регіону приділено багато уваги та вже чимало зроблено, але разом з тим на сьогодні відсутня належна підтримка інноваційної діяльності регіону. Основною проблемою при цьому є недосформованість, нефункціональність та недостатній розвиток інноваційної інфраструктури Донецького регіону, який полягає у неохопленні всіх ланків інноваційного процесу, практично повна відсутність венчурних фондів та центру трансферу технологій.

Аналіз останніх досліджень. Досвід більшості країн світу доводить, що активна інноваційна діяльність визначає темпи економічного розвитку, структуру сучасного виробництва, життєвий рівень в регіоні та країні, а головне - визначає напрямок подальшого економічного розвитку. Серед робіт, які присвячені проблемам розвитку та становленню інноваційної інфраструктури можна розглянути статті О. І. Жилінської, Д. В. Чеберкуса [4], В. Горфінкеля та В. Швандара [3].

Мета статті. Розглянути інституційну регіональну інноваційну інфраструктуру (її складові частини), розкрити основні функції щодо сприяння інноваційного розвитку Донецького регіону, виявити слабкі місця організації інноваційної інфраструктури, зробити пропозиції до її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні основним документом інноваційного розвитку Донецького регіону є Програма науково-технічного розвитку до 2020 року, ця програма виконується в 3 етапи:

Перший етап (2002-2005рр.) – створення економічних, інфраструктурних та інституційних основ переходу до інноваційної стадії розвитку;

Другий етап (2005-2010рр.) – завершення проектів з реструктуризації пріоритетних галузей і міжгалузевих комплексів із запровадженням досягнень науки і техніки; створення виробництв з новітнім технологічним укладом; створення інфраструктури інноваційного ринку; налагодження стабільних зв'язків науки і виробництва та ін.;

Третім етапом планується (2011-2020рр.) – подальше реформування господарського комплексу на основі впровадження науково-технічного прогресу з використанням прогресивних форм галузевої та територіальної організації суспільного виробництва, що є каталізатором подальшого удосконалення розвитку і розміщення продуктивних сил області та України в цілому.

Результати реалізації цієї Програми приведуть до:

- зростання обсягів реалізації вітчизняної наукомісткої продукції і високих технологій як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках;
- активізації процесу впровадження передових науково-технічних розробок на промислових підприємствах області, підвищення конкурентоздатності товарів і послуг;
- забезпечення комплексної переробки сировини із створенням високорентабельних виробництв у гірничо-видобувних галузях;

- створення інфраструктури інноваційної підтримки підприємств для надання інформаційних, консультаційних, маркетингових, фінансових й інших видів послуг;
- збільшення частки малих підприємств, які займаються інноваційною, науково-технічною та виробничою діяльністю та виробляють високотехнологічну продукцію;
- створення нових робочих місць та зменшення безробіття;
- розширення бази оподаткування і збільшення наповнення обласного і місцевих бюджетів;
- збільшення обсягів залучення позабюджетних (у тому числі іноземних) інвестицій у наукомісткі галузі економіки і наукомісткий бізнес в області;
- збільшення кількості робочих місць для висококваліфікованих фахівців;
- підвищення рівня життя населення і наближення його до соціальних стандартів та рівня розвинутих країн;
- оздоровлення природного середовища в області.

Особливу роль у розвитку інституційної інфраструктури інноваційної діяльності регіону відіграють науково-дослідницькі установи, діяльність яких коригують Донецький науковий центр НАН України, Донецьке регіональне відділення Академії технологічних наук України.

Велике значення для інноваційного розвитку регіону мають вищі навчальні заклади, такі як: Донецький національний університет (ДонНУ), Донецький національний технічний університет (ДонНТУ), Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Донбаська національна академія будівництва та архітектури, Донбаська державна машинобудівна академія, Державний університет інформатики та штучного інтелекту (Донецький державний інститут штучного інтелекту), Приазовський державний технічний університет, Донецький державний медичний університет ім. М. Горького, Вищий навчальний заклад «Донецький інститут залізничного транспорту Української державної академії залізничного транспорту» Міністерства транспорту і зв'язку України, Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ, Донецький юридичний інститут Луганського державного університету внутрішніх справ, Донецький державний університет управління, Горлівський державний педагогічний інститут

Велике значення у формуванні умов інноваційного розвитку регіону є інноваційна інфраструктура, яка у Донецькому регіоні виступає у якості координуючих (допомагаючих) діяльність інноваційних підприємств таких як: Регіональна рада з питань науки і технологій, Східний регіональний центр інноваційного розвитку, Донецьке регіональне відділення Державної інноваційної фінансово-кредитної установи (Державної інноваційної компанії), Донецький науковий центр НАНУ, Центр консультаційно-інформаційної допомоги і забезпечення практичної підтримки малого підприємництва по захисту промислової власності та авторських прав (Донецьке регіональне відділення Академії технологічних наук України), КП «Донецький інноваційний центр», Донецька обласна рада товариства винахідників і раціоналізаторів.

Так наприклад, Регіональна рада з питань науки і технологій працює при облдержадміністрації як постійний консультативно-дорадчий орган управління науково-технічним розвитком Донецької області. До складу ради входять представники академічних та галузевих наукових установ, вищих навчальних закладів, провідних підприємств, інноваційних, венчурних, комерційних та фінансових структур, органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, а також структур Національної академії наук України та Кабінету Міністрів України.

Головною метою утворення і функціонування ради є сприяння переходу промисловості області на інноваційний шлях розвитку та забезпечення ефективного управління процесом науково-технічного розвитку в рамках Програми науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року.

Робочим органом, який обслуговує та забезпечує діяльність ради є відділ з питань інноваційного розвитку та інтелектуальної власності управління науково-технічного та

інноваційного розвитку головного управління промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації.

Основними завданнями Східного регіонального центру інноваційного розвитку є:

- аналіз інноваційного потенціалу Східного регіону;
- забезпечення наукової та іншої підтримки впровадження програм і проектів інноваційного розвитку Східного регіону, у тому числі через механізм програмно-цільового фінансування відповідно до законодавства на конкурсній основі науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;

- сприяння розвитку інформаційно-консалтингового забезпечення інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури;

- реалізація відповідно до законодавства України пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;

- організація взаємодії науково-дослідних, інноваційних підприємств, установ та організацій, органів державної влади щодо інноваційного розвитку Східного регіону.

Державна інноваційна компанія України була заснована у 2000 році як фінансово-кредитна небанківська установа, головною метою якої - реалізація інноваційної політики і залучення національних і зарубіжних інвесторів до фінансування розвитку народного господарства. Установа належить до сфери управління Державного агентства України з інвестицій та інновацій (Держінвестицій). Головна задача - фінансування інноваційних проектів, що націлені на застосування у виробництві прогресивних технічних досягнень і технологій, розробку нових видів продукції.

Сфера діяльності Донецького наукового центру НАНУ охоплює дві області – Донецьку та Луганську. В його системі функціонують 15 установ Національної академії наук України, 140 галузевих науково-дослідних, проектно-конструкторських і технологічних організацій і 34 вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації.

Пріоритетними напрямками діяльності Донецького наукового центру НАНУ є:

- структурна перебудова паливно-енергетичного, металургійного, хімічного і машинобудівного комплексів Донецького регіону;

- екологічна і технологічна безпека вуглевидобутку;

- захист і реабілітація імунної системи людини;

- охорона навколишнього середовища й ефективне використання вторинних ресурсів;

- кадрове і методологічне забезпечення розвитку інноваційної діяльності.

Центр консультативно-інформаційної допомоги і забезпечення практичної підтримки малого підприємництва по захисту промислової власності та авторських прав (Донецьке регіональне відділення Академії технологічних наук України) виконує наступні функції, щодо розвитку інноваційної діяльності Донецького регіону:

1. Консультативні послуги для представників малого підприємництва: з охорони прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки; авторських і суміжних прав; з питань комерціалізації інтелектуальної власності.

2. Надає представникам малого підприємництва інформаційно-методичних матеріалів.

3. Проводить семінари для представників малого підприємництва по охороні промислової власності, авторських і суміжних прав.

4. Взаємодіє з Донецькою облдержадміністрацією, Торгово-промисловою палатою, Українською спілкою промисловців і підприємців, Донецькою обласною радою товариства винахідників і раціоналізаторів.

Висновки. Незважаючи на високий науково-технічний потенціал та інфраструктурну складову інноваційного розвитку регіону, варто визнати, що технічний рівень продукції, що випускається підприємствами, не завжди конкурентоспроможний на зовнішньому ринку та потребує пошуку нових умов залучення фінансових та технічних ресурсів у розвиток виробництва та науково-технічних програм.

Основою швидкого виходу з кризи економіки може стати тільки кардинальна зміна фундаментальних основ сучасного виробництва, тобто перехід від застарілої технічної бази до новітніх високоефективних інноваційних технологій, заснованих на широких різноманітних ідеях та їх широкого застосування в сучасних виробничих процесах. Досвід більшості розвинених країн світу доводить, що активна інноваційна діяльність визначає темпи економічного розвитку, структуру сучасного виробництва, життєвий рівень в країні, та головне – визначає напрямок подальшого економічного розвитку країни та її регіонів.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність". №1977-ХІІ, із змінами та доповненнями від 13.12.1991р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992, N 12, ст.165
2. Постанова Кабінету Міністрів України Питання Державного інноваційного фонду від 17.08.1995 № 660 із змінами та доповненнями // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Горфинкель В. Швандар В. Инновационные коммуникации и формы их организации // Экономист. - 2002. - № 10. - С. 17-24.
4. Жилінська О. І., Чеберкус Д. В. Розвиток інноваційної інфраструктури.// Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 57-67.
5. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. 5-е изд., перераб. и доп. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 495 с.
6. Шмігельська, З. К. Принципи створення та засади функціонування інноваційних фондів в Україні // Регіональна економіка. - 2006. - № 1. - С. 58-66.
7. Офіційний сайт Донецької обласної державної адміністрації. - [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.donoda.gov.ua/main/ua/publication/content/2209.htm>

Жемчужная Л.А. Институционные элементы инновационной инфраструктуры Донецкого региона

В статье рассмотрена институциональная инновационная инфраструктура Донецкого региона (инновационные объекты и субъекты инновационной деятельности). Рассмотрены формы организации инновационного процесса в регионе, их основные направления содействия инновационному развитию.

Ключевые слова: инновации, развитие, инфраструктура, регион.

Zhemchuzhnaya L.A. Institutional elements of an innovative infrastructure of Donetsk region

In article is considered the innovative infrastructure of Donetsk region (innovative objects and subjects of innovative activity). There are considered forms of the organization of innovative process in region, their basic directions of assistance to innovative development.

Keywords: innovation, development, infrastructure, region.